

سۇئال

ئىسلامدا سەبىرى قىلىشنىڭ ئورنى قانداق بولىدۇ؟ نېمە ئۈچۈن مۇسۇلمان سەبىرى قىلىدۇ؟. بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن.

تەپسىلىي جاۋاب

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھقا خاستۇر. پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرى ۋە ساھابىلىرىغا ئاللاھ تائالانىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

قازا ۋە قەدەرگە ئىشىنىش بولسا ئىماننىڭ ئاساسلىرىدىندۇر، مۇسۇلماننىڭ ئىمانى ئۆزىگە يەتكەن نەرسىنىڭ ئۆزىدىن ئۆتۈپ كەتمىگەنلىكى، ئۆزىدىن ئۆتۈپ كەتمىگەن نەرسىنىڭ ئۆزىگە يەتمىگەنلىكىنى، ھەممە نەرسىنىڭ ئاللاھنىڭ ھۆكۈمى ۋە تەقدىرى قىلىشى بىلەن بولىدىغانلىقىغا ئىشەنمىگىچە مۇكەممەل مۇسۇلمان بولمايدۇ. بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ** تەرجىمىسى: **بىز ھەقىقەتەن ھەممە نەرسىنى ئۆلچەملىك ياراتتۇق** [سۈرە قەمەر 49-ئايەت].

سەبىرىنىڭ ئىماندىكى ئورنى باشنىڭ بەدەندىكى ئورنىغا ئوخشاشتۇر، سەۋرچانلىق دېگەن ئېسىل سۈپەت بولۇپ، ئۇنىڭ ئاقىۋىتى ماختالغۇچىدۇر، سەبىر قىلغۇچىلار ئاللاھ تائالا تەرىپىدىن ھېسابسىز ئەجىر-ساۋابقا ئېرىشىدۇ. بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **إِنَّمَا يُوفَى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ** تەرجىمىسى: **پەقەت سەۋر قىلغۇچىلارغا ئۇلارنىڭ ئەجىرى ھېسابسىز بېرىلىدۇ.** [سۈرە زۇمەر 10-ئايەت].

زېمىندا، ئىنساننىڭ نەپسىدە، مىلدا، ئائىلىسىدە ۋە ياكى باشقا نەرسىلەردە يۈز بەرگەن بالا-مۇسبەتلەرنىڭ ھەممىسىنى ئاللاھ تائالا يۈز بېرىشتىن ئىلگىرى بىلىدۇ. ئاللاھ تائالا ئۇنى لەۋھۇلمەھپۇزغا يېزىۋەتكەن. بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِّن قَبْلٍ أَنْ نَبْرَأَهَا** [۵] **إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ** تەرجىمىسى: **يەر يۈزىدىكى بارلىق ھادىسىلەر ۋە ئۆزۈڭلار ئۇچرىغان مۇسبەتلەر بىز ئۇلارنى يارىتىشتىن بۇرۇن لەۋھۇلمەھپۇزغا يېزىلغان، بۇ (ئىش)، شۈبھىسىزكى، ئاللاھقا ئاساندىر.** [سۈرە ھەدىد 22-ئايەت].

مۇسبەتلەردىن ئىنسانغا يەتكەن نەرسە ئىنسان ئۇنى بىلىسۇن ياكى بىلمىسۇن ئۇ ئىنسان ئۈچۈن ياخشىلىقتۇر، چۈنكى ئاللاھ تائالانىڭ قىلغان ھۆكۈمى ئىنسان ئۈچۈن ياخشىدۇر. بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا** [۶] **وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ** تەرجىمىسى: **ئېيتقىنكى، بىزگە پەقەت ئاللاھنىڭ تەقدىرى قىلغان نەرسىسى يېتىدۇ، ئۇ**

بىزنىڭ مەدەتكارىمىزدۇر. مۇمىنلەر ئاللاھقا تەۋەككۈل قىلسۇن (يەنى مۇمىنلەر ھەممە ئىشنى ئاللاھقا تاپشۇرسۇن، ئۇندىن باشقا ھېچ ئەھەدىگە يۈلەنمىسۇن). [سۈرە تەۋبە 51-ئايەت].

ھەرقانداق بىر مۇسەبەت ئاللاھنىڭ ئىزنى بىلەن چۈشىدۇ، كىمكى ئاللاھقا ئىشىنىدىكەن ئاللاھ خالىسا ئۇ نەرسە چۈشمەيدۇ، لېكىن ئاللاھ ئۇنىڭغا ئىزنى قىلسا ۋە تەقدىر قىلسا چۈشىدۇ. بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَمَنْ يُؤْمِن بِاللَّهِ يَهْدِ اللَّهُ قَلْبَهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ** تەرجىمىسى: كىشىگە يەتكەن ھەر قانداق مۇسەبەت پەقەت ئاللاھنىڭ ئىزنى (يەنى قازاسى) بىلەنلا (يېتىدۇ)، كىمكى ئاللاھقا (يەنى ھەر قانداق مۇسەبەت ئاللاھنىڭ قازاسى بىلەن يېتىدۇ دېگەن سۆزگە) ئىشىنىدىكەن، ئاللاھ ئۇنىڭ قەلبىنى (سەۋرگە) يېتەكلەيدۇ، ئاللاھ ھەر نەرسىنى بىلگۈچىدۇر. [تەخابۇن سۈرىسى 11-ئايەت].

ئىنسان بارلىق مۇسەبەتنىڭ ئاللاھنىڭ ھۆكۈمى ۋە تەقدىرى بىلەن يۈز بېرىدىغانلىقىنى بىلگەن ۋاقتىدا، ئۇ كىشىگە بۇنىڭغا ئىشىنىشى، بويسۇنۇشى ۋە سەبىر قىلىشى كېرەك بولىدۇ، سەۋرىنىڭ مۇكاپىتى جەننەتتۇر. بۇ ھەقتە ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **وَجَزَاهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا** تەرجىمىسى: ئۇلارنىڭ سەۋر - تاقەتلىرى ئۈچۈن ئاللاھ ئۇلارنى جەننەت بىلەن ۋە (ئۇ يەردىكى) يىپەك (لباسلار) بىلەن مۇكاپاتلايدۇ. [سۈرە ئىنسان 12-ئايەت].

ئاللاھنىڭ دىنىغا دەۋەت قىلىش بۈيۈك ۋەزىپىدۇر، بۇ ۋەزىپىنى ئادا قىلىدىغان كىشى تۈرلۈك ئەزىيەت ۋە مۇسەبەتلەرگە دۇچ كېلىدۇ، شۇنىڭ ئۈچۈن ئاللاھ تائالا مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى باشقا پەيغەمبەرلەرگە ئوخشاش سەبىر قىلىشقا بۇيرۇپ مۇنداق دەيدۇ: **فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ** تەرجىمىسى: (ئى مۇھەممەد!) سەن (مۇشرىكلارنىڭ سالغان جاپاسىغا) ئىرادىلىك پەيغەمبەرلەر سەۋر قىلغاندەك سەۋر قىلغىن. [سۈرە ئەھقاپ 35-ئايەت].

ئاللاھ تائالا مۇمىنلەرنى توغرا يولغا باشلىدى، ئۇلارغا بىرەر ئىش ئىغىر كەلگەن ياكى مۇسەبەت يەتكەن ۋاقتتا ئاللاھ تائالا ئۇلارنىڭ غەم-قايغۇلىرىنى كۆتۈرۈۋېتىش ۋە تىزدىن خاتىرجەم قىلىش ئۈچۈن بۇ مۇسەبەتكە سەۋرچانلىق ۋە ناماز بىلەن ياردەم ئېلىشنى بۇيرىدى. بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ ۚ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ** تەرجىمىسى: ئى مۇمىنلەر! سەۋر ۋە ناماز ئارقىلىق ياردەم تىلەڭلار. ئاللاھ ھەقىقەتەن سەۋر قىلغۇچىلار بىلەن بىللەدۇر. [سۈرە بەقەرە 153-ئايەت].

مۇمىن ئۈچۈن ئاللاھنىڭ تەقدىرىگە، ئاللاھنىڭ تائەت-ئىبادىتىگە ۋە ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلىشتىن ساقلىنىشقا سەبىر قىلىش زۆرۈر بولىدۇ، سەبىر قىلغان كىشىگە ئاللاھ تائالا قىيامەت كۈنىدە ھېسابسىز ئەجىر-ساۋاپ بېرىدۇ، بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **إِنَّمَا يُؤَفِّي الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ** تەرجىمىسى: پەقەت سەۋر قىلغۇچىلارغا ئۇلارنىڭ ئەجىرى ھېسابسىز بېرىلىدۇ. [زۇمەر سۈرىسى 10-ئايەت].

خۇسۇسەن مۇمىن خۇرسەنلىك ۋە خاپىلىق يەتكەن ۋاقىتلىرىدىمۇ ئەجىر-ساۋابقا ئېرىشىدۇ، بۇ توغرىدا

پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: مۇمىننىڭ ئىشى ھەيران قالارلىق، ئۇنىڭ ھەممە ئىشلىرى خەيرلىكتۇر، ئەگەر ئۇنىڭغا ياخشىلىق كەلسە ئاللاھ تائالاغا شۈكۈر قىلىدۇ، بۇ ئۇنىڭ ئۈچۈن خەيرلىكتۇر. ئەگەر مۇسەبەتكە ئۇچرىسا سەبىر قىلىدۇ، بۇ ئۇنىڭ ئۈچۈن يەنە خەيرلىكتۇر. بۇنداق بولۇش پەقەت مۇمىن كىشىگىلا نەسىب بولىدۇ. [مۇسلىم رىۋايىتى 2999- ھەدىس].

ئاللاھ تائالا بىزگە مۇسەبەت يەتكەندە نېمە دېيىشىمىزنى ئۈگەتتى، پەرۋەردىگارنىڭ يېنىدا سەبىر قىلغۇچىلارغا بېرىلىدىغان ئالى ئورۇنلارنى بايان قىلدى. بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ، الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ، أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ تەرجىمىسى: «بىز سىلەرنى بىرئاز قورقۇنۇپ، بىرئاز قەھەتچىلىك، ماللىرىڭلار، جانلىرىڭلار، بالىلىرىڭلار ۋە زىرائەتلىرىڭلارغا يېتىدىغان زىيان بىلەن چوقۇم سىنايمىز. (بېشىغا كەلگەن مۇسەبەت ۋە زىيان - زەخمەتلەرگە) سەۋر قىلغۇچىلارغا (جەننەت بىلەن) خۇشخەۋەر بەرگىن، ئۇلارغا بىرەر مۇسەبەت كەلگەن چاغدا، ئۇلار: **بىز ئەلۋەتتە ئاللاھنىڭ ئىگىدارچىلىقىدىمىز (ئاللاھنىڭ بەندىلىرىمىز)، چوقۇم ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا قايتىمىز** دەيدۇ، ئەنە شۇلار پەرۋەردىگارنىڭ مەغپىرىتى ۋە رەھمىتىگە ئېرىشكۈچىلەردۇر، ئەنە شۇلار ھىدايەت تاپقۇچىلاردۇر.»** [سۈرە بەقەرە سۈرىسى 155-157-ئايەتلەر].

شەيخ مۇھەممەد ئىبنى ئىبراھىم تۇۋەيجىرىنىڭ "ئىسلام دىنىنىڭ ئاساسى" ناملىق كىتابىدىن ئېلىندى.

ئاللاھ تائالا ھەممىدىن ياخشى بىلگۈچىدۇر.